

FORSKNINGSPOLITIK

Forskningen er essentiel for vidensgrundlaget i vores uddannelser. At uddannelserne er forskningsbaserede sikrer, at vi får den nyeste viden. Forskningen danner samtidig grundlag for det akademiske blik på verden. Uanset om man mener, at viden opdages, indsamles eller skabes, er det den forskningsbaserede undervisning er gør os i stand til at tilegne os viden på egen hånd, og i stand til at sætte spørgsmålstejn ved konventionel viden.

Hvis studerende skal have reel mulighed for at udfordre og forandre samfundet, er det vigtigt, at den viden vi tilegner os, og de metoder vi lærer at bruge, ikke er bestemt af særlige interesser, som ukritisk reproducerer bestemte måder at tænke på. Derfor er det et ideal, at forskningen er fri og uafhængig af uvedkommende særinteresser. Forskningen må dog heller aldrig lukke sig om sig selv, den skal være offentlig og til gavn for hele samfundet.

Forskningen udfordres i dag af en række grundlæggende dilemmaer. Eksempelvis opgøres en stadig større del af forskningen værdi efter forskningens umiddelbare anvendelighed for virksomheder og staten. Desuden er forskningen og undervisningen ofte for lidt integreret. For det andet er forskningen og undervisningen ofte for lidt integreret, hvilket hindrer, at både forskningen og undervisningen underlægges et gensidigt kritisk blik.

Balance mellem eksterne midler og basismidler

Universitetsområdet er i dag presset økonomisk, private og offentlige eksterne midler har fået en større rolle i finansieringen af forskning. De private og eksterne eksterne midler kan betyde, at der kan laves mere forskning, også selvom basismidlerne fra det offentlige er faldende. Det er en styrke, at universiteterne fortsat har mulighed for at lave et højt niveau af forskning, selv i tider hvor der bliver skåret på uddannelse og forskning. Denne udvikling kan dog være uhensigtsmæssig, og der kan opstå problematikker når forholdet mellem basismidler og eksterne midler skævvrides. Basismidternes andel af forskningsmidlerne til forskningen i Danmark er faldende, og dette har betydet, at universiteterne laver stadig mere forskning på baggrund af private og offentlige eksterne forskningsmidler, men det skaber en risiko for, at forskningen bevæger sig væk fra sit ideal om at være fri. Alt for ofte sættes der lighedstejn mellem samfundsrelevant forskning og forskningens kommercielle værdi. Det er en meget snæver definition af samfundsrelevans, og den antyder, at forskning kun er til gavn for samfundet, hvis der kan tjenes penge på den. En bredere definition af samfundsrelevant forskning er, at den bidrager med viden om og forståelse for os selv og vores omgivelser. Denne brede definition er nødvendig for at klargøre, at samfundsrelevant forskning kan have andre former for værdi.

At forskning primært anses som værdifuld, ud fra den snævre definition af samfundsrelevans, afspejler sig i en stigende mængde eksterne forskningsmidler fra offentlige og private fonde. At midlerne til forskningen i stigende grad gives på baggrund af problemer defineret af nogle bestemte aktører og tendenser kan risikere at betyde, at forskningen bliver for centreret omkring visse aktørers umiddelbare behov. Det er problematisk, når det sker på bekostning af de problemstillinger, som det givne forskningsfelt peger på, eller de langsigtede problemstillinger som kræver forskning over årtier.

Forskning, der er bestemt af aktørers umiddelbare interesse er nyttig, men ofte opstår banebrydende forskningsresultater ud af en årelang forskning. Et for stort fokus på virksomheders og statens umiddelbare behov må aldrig betyde, at der ikke længere er plads til den frie forskning. Endvidere er det et stort problem, at mange administratorer og bevillingsydere ikke har den fornødne viden inden for forskningsfeltet til at kunne lave solide faglige vurderinger. Hvis mængden af forskning finansieret af private og offentlige eksterne midler stiger, på bekostning af forskning finansieret gennem basismidler, vil det få betydning for indholdet i vores uddannelser. Uddannelserne vil i det tilfælde kunne blive for centreret omkring den måde, vi tænker på i samfundet her og nu, og vi risikerer, at undervisningen ikke opfordrer studerende til at tænke langsigtet og kritisk. For at undgå, at forskningen bliver for styret af af eksterne interesser, at konkurrenceudsat forskning sker på bekostning af forskningsfriheden, og at uddannelserne mister den frie forskning som grundelement mener DSF:

- At forholdet mellem de offentlige eksterne midler og basismidler mindskes eller som minimum forbliver status quo.
- At alle universiteterne skal have hævet sine bevillinger, især de universiteter som traditionelt har fået lave basis bevillinger.

Strategiske forskningsmidler og et øget fokus på virksomheders og statens umiddelbare behov er ikke kun problematisk, hvis det bliver for dominerende, det er også problematisk, når det er med til at skabe en opfattelse af, at det kun er forskning inden for nogle hovedområder eller fag, der er værdifuld for samfundet. Det mener DSF, er en uheldig opfattelse. Der er behov for både let omsættelig viden, men også mindre omsættelig viden, som giver et indblik i vores samfund og er med til at øge forståelsen heraf på alle hovedområder og fag.

Et yderligere væsentligt problem ved den stigende andel af konkurrence udsatte midler, er at ansøgningsprocesserne og andre administrative opgaver lægger massivt beslag på forskernes arbejdstid, til skade for kerneopgaverne, herunder undervisning. Den tid som forskerne bruger på bureaukrati er tid som forsvinder fra forskning og uddannelse. Det er dog et generelt problem ved ekstern finansiering, at der ikke er tilstrækkelig overhead inddækning. Ofte gives der udelukkende finansiering til at dække de direkte omkostninger og ikke afledte omkostninger til bygninger, administration og lignede. Dermed låses dele af basisbevillingerne til at afholde de eksternt finansierede projekter. Yderligere er det vigtigt at alle forskere også underviser, herunder også forskere som arbejder på eksternt finansierede projekter. Det skal sikre at al forskning når ind i undervisningen, og at de studerende undervises i den nyeste og mest relevante forskning uanset finansieringskilde. Derfor mener DSF:

- At der skal indføres krav om tilstrækkeligt overhead på ekstern finansiering.
- Alle forskere skal undervise uanset hvilken midler, hvoraf en del øremærkes uddannelse.

Studerendes mulighed for at møde forskningen

At forskningen nogle steder er for lidt underlagt uddannelsernes mulighed for at give forskningen et kritisk blik ses gennem en manglende kobling mellem uddannelse og forskernes egen forskning. Mange studerende oplever at blive undervist af deltidsansatte, som ikke selv forsker, eller at blive undervist af en forsker, som underviser i et forskningsfelt, som vedkommende ikke har tilstrækkelig indsigt i. Imens det kan have nogle fordele at blive undervist af deltidsansatte, er det vigtigt, at bevæggrunden ikke udelukkende er et ønske om besparelser. Det kan være problematisk, da det både

betyder, at studerende ikke får mulighed for at give forskningen et kritisk blik, og at studerende ikke får mulighed for at bedrive forskning selv, herunder at bruge den videnskabelige metode. Samt at de studerende ikke tilegner sig tilstrækkelig relevant viden inden for det givne forskningsfelt. Studerende kan bidrage med kritiske spørgsmål og undren, som kan sikre, at forskningen ikke lukker sig om sig selv, og ikke er præget af uvedkommende interesser. Studerende kan være et vigtigt element i at sikre, at forskning lever op til sit ideal, og det er derfor vigtigt, at kontakten mellem de studerende og forskerne styrkes. Studerende som en del af forskningsmiljøet, er med til sammen med forskerne, at stille kritiske spørgsmål og undren, som sikrer at forskningen ikke lukker sig om sig selv. Samtidig har det konsekvenser for uddannelserne, hvis studerende mister muligheden for at forske og bruge videnskabelige metoder. At tillære sig sit fags metoder er vigtigt for at opnå en selvstændige kritisk tilgang til viden. Ved at bruge deres kritiske sans og stille nysgerrige spørgsmål og ved at aktivt opsøge forskere og undervisere, kan vi, som studerende, være med til at skabe et undervisnings rum, hvor forskerens arbejde bliver anerkendt. På den måde kan studerende også bidrage til at gøre forskningens plads i undervisningen mere fremtrædende. De akademiske metoder er **særegent for** universiteterne. Hvis man fjerner de akademiske metoder fra undervisningen udhules universiteternes eksistensberettigelse. Det er dog vigtigt at pointere, at koblingen mellem forskningen og uddannelse ikke kun skal ske i undervisningslokalet, men også kan foregå i det øvrige faglige miljø. Da studerende udgør et vigtigt element i forskningen og formidling af viden er grundlaget for forskningsbaseret undervisning, bør studerende have indflydelse på ansættelser. Indflydelsen skal sikre at koblingen mellem uddannelse og forskning tages alvorligt, samt at kommende ansatte kan og vil undervise og bringe deres forskning ind i undervisningen.

For at sikre koblingen mellem uddannelse og forskning mener DSF:

- At uddannelse skal ligestilles med forskning, og at forskere aktivt spiller ind i både forskningsbaseret uddannelse, men også i uddannelsesbaseret forskning.
- At studerende i højere grad skal have mulighed for at tage aktivt del i forskningen f.eks. gennem forskningsgrupper, projektarbejde, specialer og praktikforløb.
- At forskere skal være mere tilgængelige for studerende, på måder som giver mening for begge grupper, f.eks. ved at have åben-dør politik, forskerfrokoster eller lignede arrangementer, og ved at universitet har fælles miljøer for forskere og studerende.
- At studerende skal have ret til at være repræsenterede i alle ansættelsesudvalg for undervisere og ledere og være med til at formulere ansættelsespolitikker.
- At deltidsansatte undervisere skal benyttes i undervisningen med et faglig eller didaktisk formål og ikke som en spareøvelse.

Forskningsetik og omverdenen

Forskning bliver på mange måder anset, også med rette, som en vej til en bedre og mere oplyst verden. Forskere bærer et stort ansvar for at videreformidle god forskningsetik i både deres praksis og undervisning. Den enkelte forsker er nødt til at tage ansvar for egen forskning og brugen heraf. Herved forstås, at en forsker eller studerende må overveje eventuelle konsekvenser af dennes forskning og sikre at forskningen lever op til de akademiske værdier og almenvældet. Det er vigtigt, at de etiske overvejelser videreformidles i både undervisningen og forskningen, således at de etiske overvejelser bliver en central del af studie- og forskningsmiljøerne.

Ligeledes er det af instrumental vigtighed, at også studier som ikke viser signifikante sammenhænge, publiceres eller om ikke andet så lægges offentligt tilgængeligt, for at undgå ”conformation bias”.

Medforfatterskab

Det er vigtigt, at forskningskvaliteten bliver holdt til den højeste standard, både lokalt og internationalt. Det sker dog i stigende grad, at når institutioner vedtager kvalitetspolitikker for forskning kan studerende ikke længere optræde som medskribenter. Dette mener DSF ikke er i overensstemmelse med ordentlig forskningspraksis, og derfor skal der indføres kvalitetsstandard på alle institutioner og i bilaterale universitetssamarbejder, som tilgodeser forskningskvaliteten og studerendes rettigheder til at blive medskribenter.

Fremtidssikring af forskning

Vi lever i en tid, hvor der sker store landvindinger inden for forskningsverdenen. Derfor er det ligeså vigtigt nu, som altid, at sikre en ordentlig videreformidling – dette gøres utvetydigt bedst igennem uddannelse af nye akademikere. Forskning uden en ordentlig uddannelsessektor bliver pedantisk og i yderste konsekvens ligegyldigt. Derfor er det vigtigt, at uddannelse bliver den højeste prioritet inden for universitetsverdenen da de studerende bliver fremtidens forskere.